

”Dramat där alla är förlorare”

- en fallstudie av Blekinge Läns Tidnings rapportering av Rödebydramat

"The drama without winners"

- a case study of Blekinge Läns Tidnings coverage of the Rödeby shooting

Sofie Hjelm

Examensarbete 15 poäng
inom Medie- och
Kommunikationsvetenskap

Vårterminen 2009

Handledare
Ebba Sundin

Examinator
Lars-Åke Engblom

C-uppsats, 15 poäng

Medie- och Kommunikationsvetenskap, 61-90 poäng

Sammanfattning

Sofie Hjelm, MKV 5

"Dramat där alla är förlorare" **-en fallstudie av Blekinge Läns Tidnings rapportering av Rödebydramat**

Hösten 2007 hamnade den lilla byn Rödeby och delar av Karlskrona kommun i fokus i landets samtliga medier. Anledningen var att en sen oktoberkväll sköt en pappa i desperation och förvirring mot en grupp pojkar som befann sig i hans trädgård. En av pojkarna avled på gräsmattan, en annan skottsbadades allvarligt.

Det var en av nyhetshändelse som ställde hårdare och större krav än vanligt på allsidig nyhetsförmedling, objektivitet och etiska ställningstaganden.

Blekinge Läns Tidning (BLT) är den ledande tidningen i Blekinge, med mer än femtio procent hushållstäckning i Karlskrona, Ronneby och Sölvesborg. Även i Karlshamn är tidningen stark, med 47 procent täckning. Svagast är man i Olofström, där tidningen täcker 34 procent av hushållen.

Det här är en fallstudie av BLT:s rapportering av dramat, från skotten till domslutet i tingsrätten. Det som undersöks är objektivitet, neutralitet och i viss mån den etiska nivån i rapporteringen. Utgångspunkterna som har stor betydelse för studien är bland andra Hvitfelts teorier om nyhetsvärdering, Westerståhls objektivitetsmodell och de pressetiska regler som utformas av Pressens Samarbetsnämnd och som gäller samtliga medier i Sverige.

Frågeställningarna handlar om parternas utrymme, enskilt och i relation till varandra, hur de benämns och om BLT:s objektivitet i rapporteringen. Metoden som används är kvantitativ innehållsanalys.

Genrellt sett så är BLT överlag objektiv och allsidig i rapporteringen. Tidningen håller en hög etisk nivå och samtliga parter ges utrymme och citeras. Däremot brister BLT något ifråga om benämningarna på de inblandade, där värderingar stundtals smyger sig in.

I enlighet med god pressetik är BLT försiktig med såväl namn- som bildpublicering. Merparten av de namn som förekommer är de som bärs av mer eller mindre offentliga personer, och majoriteten av publicerade bilder föreställer inte någon av de inblandade parterna.

Nyckelord: Objektivitet, kvantitativ innehållsanalys, etik, nyhetsvärdering, Rödeby, Blekinge Läns Tidning

---

Innehåll

1 Inledning	1
1.1 Nyheter som skakar om	1
1.2 Rödebydramat	1
1.3 Uppsatsens syfte	2
2 Teoretiska utgångspunkter och bakgrund	3
2.1 Nyheter i allmänhet – Definitioner	3
2.2 Det oväntade – Negativa nyheter	5
2.3 Etik kontra nyhetsrapportering	5
2.4 Objektivitet	7
2.5 Bakgrund	8
2.6 Händelsen	8
2.7 Blekinge Läns Tidning	9
2.8 Övrig mediesituation	10
3 Problematisering, syfte och frågeställningar	11
3.1 Problematisering	11
3.2 Syfte	11
3.3 Frågeställningar	11
4 Metod	13
4.1 Forskningsmetod	13
4.2 Avgränsningar	15
4.3 Urval	15
4.4 Kodbok och kodschema	16
4.5 Tillvägagångssätt	16
5 Resultat	17
5.1 Parter som har fått redaktionellt utrymme	17
5.2 Hur mycket utrymme dessa parter har fått	17
5.2.1 Mängden artiklar parterna omnämns i	17
5.2.2 Utrymme som parterna har fått i relation till varandra	17
5.2.3 Mängden artiklar parterna citeras i	18
5.3 Hur parterna benämns	19
5.3.1 Mängden publicerade namn i artiklarna	20
5.4 Hur det opinionsrelaterade materialet ser ut	20
5.5 Bildmaterial	21
5.6 Resultatsammanfattning	22
6 Diskussion	28
6.1 Kan BLT anses vara objektiv i sin rapportering av Rödebydramat?	28
6.2 BLT och pressetik	29
6.3 Förslag till vidare forskning	29
6.4 Svagheter	30
Litteratur & referensförteckning	31

Bilagor
Kodbok
Kodschema
Kodbok 2
Kodbok 3

Bilaga 1
Bilaga 2
Bilaga 3
Bilaga 4

1. Inledning

1.1 Nyheter som skakar om

Rubriken på den här uppsatsen är på sitt sätt mycket talande; det handlar om ett drama, om något förskräckligt, om något där det inte finns några segrare, bara förlorare. Det är med andra ord en omskakande nyhetshändelse. Titelrubriken som sådan är ett citat av Martin Hult, före detta reporter på BLT. Ursprungligen är det en rubrik på en krönika av denne reporter, publicerad den 10 januari 2008.

Det händer saker runt omkring oss hela tiden, och en del av dem är större och mer skakande än andra. Exempel på sådana händelser internationellt sett är Titanic-katastrofen, början och slutet på andra världskriget, Kubakrisen och terrordåden den 11 september 2001.

Hemma i Sverige har vi haft skakande händelser som har blivit stora nyheter ute i världen. Exempel på detta är mordet på Olof Palme, den ryska ubåten U 137 som gick på grund utanför Karlskrona och mordet på Anna Lindh.

Nyheter som har fått lite eller ingen internationell uppmärksamhet men som har rört om i hela nationen är exempelvis Åmselemorden, almstriden i Kungsträdgården, Tjörnbron som rasade och Rödebydramat.

Gemensamt för alla dessa nyheter, från Titanics förlisning till Rödebydramat, är att de är omskakande och sensationella. De berör hela eller stora delar av samhället, de tar upp hela förstasidor, de engagerar människor i alla delar av samhället och de får effekter under lång tid framöver.

1.2 Rödebydramat

Det här är en fallstudie av BLT:s rapportering av det så kallade Rödebydramat. Syftet är att undersöka BLT:s objektivitet och etiska nivå i rapporteringen av händelsen.

Natten mot den 6 oktober 2007 åkte en grupp ungdomar till en gård utanför Rödeby i Blekinge. De hade tidigare ringt och hotat familjen som bodde på gården, samt meddelat att de skulle komma dit. När ungdomarna dök upp, beväpnade med bland annat påkar, öppnade familjefadern eld mot dem med ett hagelgevär. En 15-åring träffades så illa att han avled, en då 16-årig pojke skadades allvarligt och övriga försvann från platsen. Fadern larmade själv ambulans, och hans 19-årige son hade, medan skottdramat pågick, ringt till SOS och förklarat vad som hände.

Fadern greps på platsen och häktades senare, på sannolika skäl misstänkt för mord och mordförsök. När historien rullades upp i sin helhet, i såväl medier som tingsrätt, kom det fram att ungdomarna som kommit till gården hade terroriserat familjen under en längre tid. Detta hade anmälts till polis och socialtjänst, som båda hade lämnat ärendet helt eller delvis utan åtgärd.

Pappan i familjen åtalades för mord och mordförsök, och ungdomarna åtalades de också, för bland annat hemfridsbrott. De dömdes senare att betala skadestånd till familjen. Den skottskadade 16-åringen och den döde 15-åringens föräldrar krävde familjen på skadestånd, vilket avslogs av tingsrätten. Fadern, som genomgick två rättspsykiatriska undersökningar, friades helt i tingsrätten den 7 maj 2008, sju månader och en dag efter själva dramat.

1.3 Uppsatsens syfte

Syftet med denna uppsats, mer konkret, är att undersöka om BLT var objektiva i sin rapportering av det så kallade Rödebydramat som inträffade i Blekinge hösten 2007.

Undersökningen ska belysa ett lokalt mediums hantering av en tragisk händelse, som fick verkan lång tid efteråt. Förhoppningsvis kan detta vara ett bidrag till forskningen om hur brott skildras i dagspressen.

Meningen med uppsatsen är också att granska vilka parter som har fått redaktionellt utrymme, och hur mycket utrymme var och en har fått, både sett individuellt och i relation till de övriga. Detta kan ge en indikation om huruvida en part har varit mer tongivande eller ansetts ha högre trovärdighet än någon annan.

Ett annat syfte är att titta på hur parterna benämns och om dessa benämningar är konstanta. Detta kan vara ett mått på tidningens objektivitet i sin rapportering.

2. Teoretiska utgångspunkter och bakgrund

2.1 Nyheter i allmänhet - Definitioner

Att definiera vad som är en nyhet har sysselsatt medieforskare och journalister under lång tid. En av de första som försökte göra en generell definition av nyhetsbegreppet i västvärlden var den amerikanske journalisten Walter Lippman (Hadenius och Weibull, 2003), som 1924 förklarade att det väsentligaste var att en journalist trodde att det fanns respons hos allmänheten för nyheten. Kravet på en nyhet var, enligt Lippman, att den:

1. skulle väcka känslor hos mottagaren och
2. erbjuda läsaren en möjlighet till identifikation.

Enligt Lippman var det viktigaste i sammanhanget nyhetsmannens föreställningar om konsumentens känslor. Att en olycka i Finland är en större nyhet i Sverige än samma olycka i Indien förklaras med att den förra väcker betydligt starkare känslor hos läsaren på grund av närheten och att den ger större möjligheter till identifikation än den senare (Hadenius och Weibull, 2003).

Prakke (i Hadenius och Weibull, 2003) har senare försökt att ge en generell bild av vad som skapar uppmärksamhet och vad som därmed har nyhetsvärde. Enligt Prakke är det tre faktorer som har betydelse i nyhetsströmmen. De tre faktorerna, eller avstånden som det i realiteten handlar om, är:

1. Tid
2. Kultur
3. Rum

Prakkes teori är som följer; ju längre bort något händer, sett till dessa faktorer, ju mindre nyhet är det. Den logiska slutsatsen blir då att ju närmare något händer, sett till en eller flera faktorer, ju större nyhet är det. Något som händer en etnisk svensk familj i morgon i Värnamo har större nyhetsvärde än om samma sak händer en kurdisk familj i München i förra veckan.

Prakkes nyhetsmodell handlar framförallt om mottagaren av nyheten, om vad som väcker dennes intresse (Prakke i Hadenius och Weibull, 2003).

Mencher (1997) redogör för vilka faktorer reportrar enligt honom tar hjälp av för att bestämma själva nyhetens värde. Enligt Mencher är dessa faktorer tidslinjen, påverkan, framträdande plats, närhet till läsare och lyssnare, konflikt, det ovanliga i händelsen och utbredning.

Med tidslinje menas helt enkelt hur nära i tiden en händelse ligger. Med Menchers ord händelser som är omedelbara. Ju färskare en händelse är ju större nyhetsvärde har den.

Den andra punkten, påverkan, där Mencher också räknar in konsekvens och betydelse, avser händelser som troligen kommer att påverka många människor. Mencher exemplifierar med att tala om att en strejk bland postarbetare blir mycket omskriven, eftersom alla påverkas genom brevutdelningen.

De framträdande platser som avses är människornas eller institutionernas i samhället. Mencher menar med detta händelser som involverar välkända personer eller dito institutioner, vilket han belyser genom att påpeka att när presidenten snubblar på väg ut ur flygplanet blir det förstasidestoff.

Närheten till läsare och lyssnare som Mencher talar om är den geografiska och den känslomässiga närheten. Ett beslut om licens för hundägande i Memphis, Tennessee är, enligt Mencher, intressant för följande människor i inbördes ordning: Intressant för invånarna i Memphis, något intressant för invånarna i Nashville och lite eller inte alls intressant för hundägare i Butte, Montana.

Konflikter har, enligt Mencher, utgjort grogrunden för berättelser sedan människan ritade jaktbilder på väggarna i grottorna där de bodde. Händelser som redogör för konflikter mellan människor eller institutioner är av stort värde, eftersom själva civilisationen ses som ett äventyr i konfliktens värld i Menchers resonemang.

Det ovanliga attraherar, enligt Mencher, och händelser som avviker mycket från det förväntade och det vardaliga livet blir därför hett nyhetsstoff. Som exempel tar han upp en händelse från 1970, när en helvit jury tilldömde en svart man sjuttiotusen dollar för sveda och värk, något som enligt Mencher resulterade i en utifrån rasdiskussionen hårt vinklad nyhetsbevakning. Numera är det inte ovanligt att vita juryer tilldömer svarta människor skadestånd och liknande, och därför är det ingen stor grej längre, enligt Mencher.

Med utbredning menar Mencher helt enkelt händelser som det talas om. Ibland startas diskussionen av att en betydelsefull person lyfter fram en viss fråga i ljuset, som när president Kennedy uppmärksammade de fattigas situation under de första åren av 1960-talet. Vid andra tillfällen är det tidningarna och etermedierna som sätter agendan, genom att bevaka specifika händelser och delge dessa för allmänheten. Oavsett vilket, anser Mencher att händelser som det talas om har stort nyhetsvärde.

Enligt Mencher faller åtminstone tre av fyra nyheter inom ramen för punkt två och sex, alltså påverkan eller betydelse och det ovanliga. I övrigt presenterar han två huvudsakliga riktlinjer som uppstår inom nyhetsrapportering, och som generellt sett följs av reportrar;

1. Nyheter är information om ett avbrott i den vanliga lunken, det vill säga en störning i det förväntade.
2. Nyheter är information som människor behöver för att fatta vettiga beslut som rör deras liv.

Mencher hävdar att dessa både riktlinjer följs av de flesta reportrar, förutom riktlinjer uppsatta av redaktörer, ansvariga utgivare och deras egen uppfattning om vad som omfattas av nyheter (Mencher, 1997).

Hvitfelt (1985) tar det hela ett steg längre. Medan Prakte talar i förhållandevis generella termer, specificerar Hvitfelt begreppet nyhet ytterligare. Han redogör för tio punkter, som sammanfattar en nyhets chanser att produceras, publiceras, hamna på förstasidan och bli huvudartikel. Nyhetens chanser att uppnå något eller allt detta ökar ju mer den behandlar följande:

1. Ett traditionellt sakområde
2. och det är kort avstånd
3. till faktiska händelser,
4. som dels är sensationella eller överraskande,
5. dels handlar om vissa enskilda personer
6. och är enkla
7. men viktiga eller relevanta,
8. utspelas under kort tid men som del av ett tema
9. samt är negativa
10. och härstammar från traditionella källor

Enligt Hvitfelt krävs det alltså en hel del av en nyhet för att den ska bli förstasidestoff. Hans tiostegsmodell, som är baserad på storstadspressens bedömningar om vad som är vitalt för en nyhet, knyter samman såväl Lippmans som Prakkes faktorer. De viktigaste tillskotten i Hvitfelts försök till avvägning av nyhetsbegreppet torde vara betoningen av enkelheten i framställningen och av källornas roll (Hvitfelt, 1985).

Ekström och Nohrstedt (1996) bjuder ytterligare en definition av vad som är en nyhet, eller snarare vad som tycks vara en bra nyhet. De menar att ur den journalistiska praktikens perspektiv, med andra ord på redaktionsgolvet, verkar den optimala nyheten vara den som bygger på återgivandet av två parter perspektiv av samma sak. Parternas ståndpunkter är motstridiga, händelsen som sådan har stort nyhetsvärde och och parterna i sig själva kan urskiljas klart och tydligt på förhand (Ekström och Nohrstedt, 1996).

2.2 Det oväntade - Negativa nyheter

Hultén (1993) hävdar att en bra nyhet är en berättelse som återger sådant som avviker från det normala. Enligt honom bygger nyhetsjournalistiken på de dramatiska egenskaper som omger, ingår i eller kan skapas kring det som ska berättas. Det betyder att det är dessa dramatiska egenskaper som, enligt Hultén, avgör om något ska bli en historia, oavsett vad ämnet som sådant handlar om.

Vidare talar Hultén om den oväntade händelsen som nyhetsjournalistikens viktigaste urtyp. I detta begrepp ryms bland annat olyckor, katastrofer, krig och liknande. Men Hultén tar också upp vad han kallar händelser som överskrider gränser, oväntade händelser, händelser som bryter mot god sed, moral, lagar och allmänt godtagbara konventioner. I detta sammanhang ryms alltså lagbrott, olyckshändelser, tragedier, konflikter och liknande.

Enligt Hultén innehåller de dramatiska och oväntade händelser som journalister gärna berättar om ofta negativa aspekter. Olyckor, våldshandlingar, miljökatastrofer och krigsutbrott är exempel på dramatiska och negativa händelser, enligt Hultén, liksom konflikter, motsättningar och stridigheter av skilda slag.

Hultén konstaterar också att språkforskare har påvisat att språket självt har ett större förråd av negativt laddade ord än av positivt laddade. Hultén menar att kanske kan det sägas något om att vi är mer benägna att ge företräde åt eländesberättelser än positiva beskrivningar (Hultén, 1993).

2.3 Etik kontra nyhetsrapportering

I "Spelregler för press, TV och radio" (2002) står att läsa följande underrubriker med överskrift "Publicitetsregler":

1. Ge korrekta nyheter
2. Var generös med bemötanden
3. Respektera den personliga integriteten
4. Var varsam med bilder
5. Hör båda sidor
6. Var försiktig med namn

(Pressens Samarbetsnämnd, 2002:5)

Dessa hör hemma i kapitlet "Etiska regler för press, radio och tv", och är enligt kapitlets överskrift stöd för en ansvarsfull hållning inför den publicistiska uppgiften. Det är alltså inte formella regler det handlar om, snarare riktlinjer för hur man arbetar etiskt korrekt inom det publicistiska området (Pressens Samarbetsnämnd, 2002).

De punkter som är av stor betydelse för det här arbetet är punkterna 1, 3, 5 och i viss mån 4. Därför förklaras dessa mer ingående nedan.

Att ge korrekta nyheter innebär det bland annat att man ska ge en korrekt och allsidig nyhetsförmedling, man ska vara kritisk mot källor, kontrollera sakuppgifter och ge mottagaren möjlighet att skilja mellan fakta och kommentarer.

Bilder får inte utnyttjas på ett vilseledande eller missvisande sätt, vare sig det gäller faktiska fotografier, grafiska illustrationer, bildmontage, retuschering eller liknande. Detsamma gäller bildtexter, som inte heller får utformas så att det vilseleder eller lurar läsaren. Om en bild är förändrad genom montage eller retusch ska det anges i direkt anslutning till bilden, även om det handlar om en använd arkivbild eller arkivering av en ny bild.

Att respektera den personliga integriteten innebär exempelvis att man noga överväger publicering som kan skada privatlivet för den det gäller. Helst ska sådan publicitet undvikas, såvida allmänintresset inte kräver att man belyser vad som har hänt. Vidare ska offer för olyckor och brott visas största möjliga hänsyn, och varje beslut att publicera, eller inte, namn och bild på dessa ska tas med hänsyn tagen till offren och deras anhöriga.

Hörande av båda sidor innebär att man återger samtliga inblandade parter ståndpunkter och att parter som kritiseras i ett faktaredovisande material ges tillfälle att bemöta kritiken samtidigt. De etiska reglerna påtalar också att en person som är misstänkt för brott i lagens mening betraktas som oskyldig så länge det inte finns en fällande dom (Pressens Samarbetsnämnd, 2002).

Ovanstående etiska regler ställs på sin spets när nyhetsrapporteringen handlar om brott, olyckor, katastrofer av skilda slag och andra dramatiska händelser. Ekström och Nohrstedt (1996) beskriver situationen på följande sätt:

Den potentiella konflikten mellan å ena sidan nyhetsjournalistikens uppgift att offentliggöra och avslöja sanningar, och å andra sidan olika former av hänsyn, framför allt gentemot privatpersoners integritet, har i litteraturen och samhällsdebatten framställts som journalistikens dominerande etiska problem.

(Ekström och Nohrstedt, 1996:111)

Ekström och Nohrstedt poängterar ändå att deras empiriska studier visar att det bara är i undantagsfall som sanningssökandet bakom arbetet är av den karaktären att frågan om hänsyn och därmed etik blir aktuell. En av de vanligaste konflikterna när det handlar om etik är, enligt dem, å ena sidan drivkraften att göra en bra nyhet med en bra vinkel under kort tid, alltså att göra ett bra jobb, och å andra sidan förväntningarna om uppfyllnad av rimliga krav på saklighet, källkritik och allsidighet (Ekström och Nohrstedt, 1996).

Hadenius och Weibull (2003) talar om etiskt betingade konflikter delvis ur läsarens perspektiv. Enligt dem är allmänheten kritisk till namnpublishing när det gäller vanliga människor som av en eller annan orsak har hamnat i offentlighetens ljus. Men de betonar också att hur nyhetsrapporteringen uppfattas beror både på vilket ämne det gäller och hur rapporteringen som

sådan sker. Hadenius och Weibull hävdar att en del studier pekar på att medier som kommer med avslöjanden kring personer har fått ett minskat förtroende (Hadenius och Weibull, 2003).

Hultén behandlar också han ämnet pressetik, ur ett perspektiv av redaktionellt utrymme kontra ledarsidan. Han konstaterar att bland tidningar som konkurrerar om samma läsare på samma ort har ledarsidans politiska färg en tendens att smitta av sig på det redaktionella innehållet. Vidare anser han att det råder en strikt skillnad mellan kommentarer och nyheter i så kallade monopoltidningar, alltså tidningar som är ensamma på sina respektive utgivningsorter. Detta märks givetvis mest i rapporteringen rörande den kommunalpolitiska bevakningen, men skulle, enligt Hulténs teori, rent teoretiskt kunna påverka även andra nyheter i tidningen (Hultén, 1993).

2.4 Objektivitet

Westerståhl (i Hadenius och Weibull, 2003) har försökt bestämma vad som menas med objektivitet med utgångspunkt i radiolagen. Han menar att det som i dagligt tal kallas objektivitet består av fyra huvudkrav på nyheter; sanning, relevans, balans och neutralitet. Dessa huvudkrav på en nyhet hamnar under rubrikerna saklighet och opartiskhet, vilka tillsammans och underbyggda av de fyra huvudkraven bildar objektivitet (Westerståhl i Hadenius och Weibull, 2003).

Figur 1.1 Westerståhls objektivitetsmodell (jonasweb.nu)

Sanningskravet är enligt Hadenius och Weibull (2003) "enklast att definiera men svårast att undersöka". Enligt dem är sanningskravet överordnat de andra kraven, på så sätt att en "osann" händelse saknar relevans. Den är också ointressant att "balansera" eller att ge en "neutral presentation".

Vad gäller relevanskravet innebär det enligt Hadenius och Weibull att man ska ge en händelse den plats och det utrymme som kan anses vara skäligt. Enkelt uttryckt, och baserat på Westerståhls definition av relevans, innebär det att ett mediums avvikelser från bedömningar gjorda av nyhetsbyråer och andra medier kan anses som att man också avviker från relevans- och därmed saklighetskravet.

Balanskravet och neutralitetskravet utgör tillsammans förutsättningarna för opartiskhet. Enligt Hadenius och Weibull måste en opartisk nyhetsförmedling vara balanserad, den ska ge olika parter utrymme och får inte utelämnas eller förtiga vissa saker. Det får inte förekomma enbart vissa delar av ett partis totala utbud. I en stridssituation ska förlustrapporter från alla inblandade parter finnas med.

Neutral presentation innebär enligt Hadenius och Weibull enkelt uttryckt att nyhetsförmedling ska vara helt fri från mediets åsikter och värderingar i rapporteringen. Journalister får inte ta ställning för eller emot någon av parterna, varken genom värderande ord eller annat. De får inte heller använda sig av den ena partens ordförråd i dennes propaganda (Hadenius och Weibull, 2003).

Den sista punkten, rörande neutral presentation, innebär enligt min tolkning att en journalist aldrig får favorisera eller döma, genom att placera någon på förstasidan för att man tycker att han eller hon

har rätt, genom att gömma undan någon längst ner i artikeln för att man tycker att han eller hon har fel, eller kanske genom att publicera missvisande bilder, oavsett om de är förskönande eller på något sätt nedvärderande. Om ena parten kallar den andra "luspudel" eller något annat, får en journalist inte själv börja benämna den andra parten likadant. Om en intervjuad person kallar socialdemokraterna "världens bästa parti" är det uteslutet för journalisten att använda samma ord om partiet. Möjligen får man använda orden i ett citat, men det är också allt. Detta är alltså författarens, det vill säga min, tolkning av sista huvudkravet på en nyhet för att den ska anses vara objektiv.

2.5 Bakgrund

I den här delen presenteras undersökningens bakgrund, det vill säga Rödebydramat, Blekinge Läns Tidning och tidningsmarknaden på den aktuella orten i stort.

2.6 Händelsen

Omkring klockan 00.30, natten mot den 6 oktober 2007, åkte en grupp på sex ungdomar till en gård belägen strax utanför Rödeby i Karlskrona kommun, Blekinge. De hade tidigare på kvällen ringt och hotat familjen på gården, bland annat med att de skulle dyka upp. När pojkarna anlände var de beväpnade med diverse tillhyggen.

Det var även pappan i familjen på gården, men till skillnad från pojkarna hade han ett hagelgevär att tillgå. Pojkarna kom gående på gårdsplanen, upp emot boningshuset och pappan kom ut. Ett flertal skott avlossades, en 15-åring sköts ihjäl och en 16-åring skottskadades allvarligt.

Under tumultet ringde den 19-årige sonen till SOS och förklarade vad som hände. Efter skottlossningen gick pappan in i huset, tog över luren och förklarade för polisen vad som hade hänt. Ambulans och polis kom till gården, pappan greps på platsen och anhölls tidigt på lördagens morgon, den 6 oktober 2007, misstänkt för mord och mordförsök.

Ett par timmar efter skottlossningen, vid 3-tiden på lördagsmorgonen, hade Karlskrona kommuns krisgrupp samlats och börjat arbeta. Kyrkan i Rödeby slog upp sina portar, och det gjorde även skolan i byn, dit många sökte sig för att få stöd. Både skolan och kyrkan hade öppet resten av helgen.

Ganska snart kom det fram att 16-åringen som skadades hade trakasserat familjen under en längre tid och dessutom var dömd för andra brott. Bland annat sades han ha styrt mobbningen mot den 19-årige sonen som var lindrigt förståndshandikappad. Men enligt uppgift hade hela familjen utsatts för hot, trakasserier, skadegörelse och våldsamheter. Ungdomsgänget hade bland annat på sina mopeder kört ikapp både mamman och pappan när de körde bil och försökt rycka upp bildörrarna. Okvädningsord hade sprejats på familjens bil, soptunnor hade välts, den 19-årige sonen hade hotats till livet, senast samma kväll som dramat nådde sin kulmen, och ungdomarna hade försökt preja 19-åringen av vägen när han körde moped.

Familjen gjorde en mängd anmälningar till polisen, som skulle gå vidare till socialtjänsten, varav polisen gjorde lite och socialtjänsten i stort sett inget. Man sa sig från socialtjänstens sida inte ha känt till problemen, trots ungdomarnas låga ålder och trots upprepade polisanmälningar. Det visade sig sedan att polisanmälningarna av oklar anledning inte hade gått vidare till socialtjänsten.

Socialtjänsten startade en egen utredning om sitt agerande, i vilken man kom fram till att man inte hade gjort något fel, och polisen anmälde sig själv för internutredning efter dramat. Det berodde delvis på att den första av fem patruller var på plats först 20 minuter efter händelsen, men också på trakasserierna som med tiden kom i dagen. Varken internutredningen eller JO hade något att anmärka på polisens agerande, men trots det valde polisen att skärpa sina rutiner.

Under tiden satt pappan häktad, förundersökningen avslutades och åklagaren beslutade att väcka åtal för mord mot pappan. Medan rättvisan hade sin gång fortsatte trakasserierna mot familjen så att de fick fly till en släkting, en 25-årig vän till familjen polisanmälde för att ha misshandlat den då 16-åriga pojken timmarna innan skotten och ungdomsgänget, nu fem personer, åtalades själva för bland annat hemfridsbrott och olaga hot.

Pappan i familjen genomgick två rättspsykiatriska undersökningar som båda kom fram till att han hade varit psykiskt störd vid tiden för skottlossningen, lagmannen vid Blekinge Tingsrätt fick anonyma brev med synpunkter och goda råd angående rättegången och chefsåklagaren fick anonyma hot och sin bil repad. BLT publicerade en artikel om 16-åringens bakgrund vilket fick honom och hans pappa att anmäla BLT till justitiekanslern, JK. De misstänkte att tidningen hade fått uppgifterna från till exempel socialtjänsten, som då hade gjort sig skyldig till brott mot tystnadsplikten, och JK började utreda saken. Men uppgifterna fanns i domar hos tingsrätten, som var offentliga handlingar, och JK lade ner sin utredning utan åtgärd.

Den då 16-åriga pojken som hade skottskadats vid dramat krävde skadestånd av pappan som sköt och av 25-åringen som misshandlade honom, tvåhundra tusen kronor av pappan och fjorton tusen kronor av 25-åringen. Detsamma gjorde den döde 15-åringens föräldrar, som krävde den mordmisstänkte på runt sextio tusen kronor. Inget av skadeståndsanspråken bifölls av rätten.

Den 9 januari 2008 inleddes rättegången mot pappan som suttit häktad sedan oktober, misstänkt för mord. Under rättegången kom den rättspsykiatriska utredningen att få stor betydelse, rättegången mot ungdomarna klarades av i samma veva, avslutades den 11 april och de dömdes till ungdomstjänst och skyddstillsyn den 25 april. Dessutom dömdes de att betala skadestånd till familjen; 17-åringen skulle betala sjutton tusen kronor ensam och tio tusen kronor tillsammans med de andra. Därmed fick familjens advokat som han ville, eftersom han hade yrkat på skadestånd på mellan tio och femton tusen kronor i tre fall. Även processen med den 25-åring som stod åtalad för misshandel mot den då 16-åriga pojken genomgicks, och han dömdes till skyddstillsyn den 10 april. Rättegången mot pappan avslutades den 23 april, och han släpptes i väntan på dom. Han åkte direkt till psykakuten där han vistades frivilligt de följande två veckorna.

Den 7 maj meddelade Blekinge Tingsrätt att åtalet mot pappan ogillades, och han friades därför helt.

2.7 Blekinge Läns Tidning

Blekinge Läns Tidning, i övrigt BLT, är en oberoende liberal tidning som kommer ut sex dagar i veckan. BLT hade år 2007 en upplaga på 36 400 exemplar enligt Dagspress. Tidningen kom ut med sitt första nummer den 18 december 1869, och förste redaktören F.A Blomqvist poängterade redan från början tidningens liberala hållning.

BLT är en regional tidning som täcker hela Blekinge län med totalt fem kommuner, både vad gäller bevakning och utgivning. Tidningens huvudredaktion ligger i Karlskrona, och det finns lokalredaktioner i Ronneby, Karlshamn, Sölvesborg och Olofström. Dessutom har tidningen två editioner, Karlshamns Allehanda och Sölvesborgs-Tidningen, som kommer ut i nämnda orter.

Dessa båda skiljer sig dock inte speciellt mycket ifrån BLT, med undantag för lokala nyheter på förstasidan. Lokaleditionerna redigeras i Karlskrona och innehållet är detsamma som i BLT.

BLT täcker mer än femtio procent av hushållen i Karlskrona, Ronneby och Sölvesborg. I Karlshamn och Olofström är siffrorna 47 procent respektive 34 procent.

I praktiken är BLT en fristående tidning som ingår i koncernen Gota Media AB. Denna koncern ägs i sin tur av Stiftelsen Barometern i Kalmar och Tore G Wärenstams stiftelse i Borås. De båda stiftelserna äger lika delar av Gota Media.

Förutom BLT ingår i koncernen Barometern i Kalmar med lokalutgåvan Oskarshamns-Tidningen, Borås Tidning i Borås, Smålandsposten i Växjö och Ulricehamns Tidning i Ulricehamn. Den sammanlagda dagsutgivningen för dessa tidningar uppgår till 177 200 exemplar.

Vid sidan av koncernen har Gota Media AB också intressen i tidningarna Sydöstran, Mölndals-Posten, Kungälv-Posten, Kungsbacka-Posten och ST-tidningen (regional tidning som ges ut i Stenungsund, Tjörn och Orust).

BLT lägger, enligt tradition, stor vikt vid lokala nyheter och nyheter utanför länet som har lokal anknytning. Merparten av nyhetssidorna är avsedda för länets fem kommuner och länet i stort, och så är också fallet med till exempel familjesidorna och opinionssidorna (ledare och insändare).

2.8 Övrig mediesituation

I Blekinge län finns, förutom BLT, tidningarna Sydöstran, som är socialdemokratisk, och Blekinge-Posten, som är centerpartistisk. Sydöstran är andratidning i länet, med sex editioner per vecka och en upplaga på 13 800 exemplar år 2007, och har sin huvudredaktion i Karlskrona. Blekinge-Posten, med en upplaga på 2 900 exemplar, har utgivningsort Ronneby och kommer ut med ett nummer per vecka. Tidningen är ganska svag i länet, med sju procents täckning av hushållen i Ronneby som största siffra. I länets övriga kommuner är täckningen två procent.

Vidare har Kvällsposten Blekinge som bevakningsområde, med 55 800 exemplar i upplaga och en hushållstäckning i Blekinge som är så liten att den inte finns med vare sig bland A-regionerna eller tidningens största kommuner på Dagspress hemsida. Också SVT och TV4 har regional täckning där Blekinge ingår (Sydnytt respektive TV4 Sydost). På radiofronten finns Sveriges Radio Blekinge P4, Rix FM, Mix Megapol och Radio Match.

Den enda egentliga konkurrenten till BLT är Sydöstran, som delvis ägs av BLT genom den sistnämndas plats i Gota Media-koncernen. BLT är starkast i fyra av länets fem kommuner, med täckning på över femtio procent av hushållen i Karlskrona, Ronneby och Sölvesborg. I Karlshamn är BLT störst även där, med 47 procents täckning mot Sydöstrans 23 procent. Den enda orten där Sydöstran är starkare är Olofström, där tidningen täcker 39 procent av hushållen mot BLT:s 34 procent. Några etablerade nättidningar eller andra nyhetssajter baserade i länet finns

3. Problematisering, syfte och frågeställningar

3.1 Problematisering

Objektivitet i media är ett ämne stort och brett ämne, som det forskas och debatteras om, och som växer i takt med utvecklingen. Ju fler tidningar, radiostationer och tv-kanaler som har kommit till ju mer har objektiviteten diskuterats och studerats.

I takt med att medieutvecklingen har gått framåt tycks objektiviteten ha blivit ett alltmer komplext ämne, inte minst att döma av all forskning som bedrivs och all litteratur som ges ut i ämnet. Och fokus har med tiden flyttats. Hadenius och Weibull konstaterar att frågan om objektivitet under tidens gång har utvidgats till att nu också omfatta journalistisk kvalitet. I och med det har tyngdpunkten flyttats, och ligger nu på vad innehållet i nyheterna betyder för användaren (Hadenius och Weibull, 2003).

Vad händer då när någonting inträffar i en liten by, i en kommun med omkring sextiotusen invånare, där även förstatidningens personal känner alla möjliga människor, inklusive människor i den lilla byn? Vad händer när tidningen ska bevaka händelsen, som nästan omedelbart blir rikskänd och leder till häftig debatt och starka åsikter, både runt om i landet och hemma i kommunen? Hur går det då med objektiviteten? Är det överhuvudtaget möjligt för tidningen att förhålla sig objektiv till händelsen och de inblandade parterna?

3.2 Syfte

Huvudsyftet med den här uppsatsen är att undersöka BLT:s objektivitet i sin rapportering av Rödebydramat. Tyngdpunkten ligger på utrymme och benämningar på i första hand de inblandade parterna, i andra hand övriga förekommande. Det i sin tur grundar sig på två saker: Dels att den del av objektivitet som avses är opartiskhet, bestående av delarna balans och framförallt neutralitet. Dels att såväl utrymme som benämningar kan användas för att få en uppfattning om rapporteringen följer god pressetik, även om detta inte berörs särskilt i den här uppsatsen.

Ytterligare ett syfte är att undersöka den totala mängden material och vilka delar detta består av, eftersom detta bidrar till att ge en indikation på hur stort nyhetsvärde Rödebydramat anses ha på BLT.

3.3 Frågeställningar

Uppsatsens frågeställningar är:

- Vilka parter i Rödebydramat har fått redaktionellt utrymme?
- Hur mycket utrymme har dessa parter fått, individuellt och i relation till varandra?
- Hur benämns parterna i Rödebydramat, och vilken respektive benämning är vanligast?
- Hur ser det opinionsrelaterade materialet ut, vad gäller laddning, ställningstagande och upphovsman?
- Vilken typ av bilder har publicerats i BLT:s bevakning av Rödebydramat?

- Utifrån gällande normer rörande kravet på objektivitet samt med föregående fem frågeställningar i åtanke, kan BLT anses vara objektiv i sin rapportering rörande det så kallade Rödebydramat?

4. Metod

4.1 Forskningsmetod

I den här uppsatsen används en kvantitativ analysmetod, närmare bestämt görs en kvantitativ innehållsanalys. Enligt Östbye (2003) är denna analysmetod, som benämns "content analysis" på engelska, väl inarbetad inom området medier och medievetenskap. Östbye avser i sitt resonemang analystekniker som är koncentrerade till en beskrivning av innehållet i ett meddelande, en beskrivning som är systematisk, objektiv och kvantitativ.

Eftersom det finns riktlinjer för vad som är centralt och viktigt i medierna, samt riktlinjer och normer gällande bland annat objektivitet, så finns också möjligheten att analysera ett medium och dess neutrala ställning genom kvantitativ innehållsanalys. Esaiasson et al. (2003) skriver att den kvantitativa innehållsanalysens främsta kriterium på centralitet och viktighet är frekvens och utrymme. Med det menas att hur ofta och hur mycket något förekommer i ett material är tongivande; ett argument som förekommer ofta i en text är ett centralt argument och en händelse som får stort utrymme i medierna är en viktig händelse. Det som också tas upp är en kategori av innehållsanalytiska frågeställningar som handlar om hur innehållet förhåller sig till någon typ av uppställda normer, alltså hur innehållet bör se ut enligt någon form av regelverk (Esaiasson et al, 2003).

Med systematisk menar Östbye att generella regler för hur analysmaterialet ska behandlas formuleras. Objektivitet i det här sammanhanget syftar till att inflytandet från den enskilde forskarens värderingar ska minskas så långt som möjligt. Forskare B ska kunna gå igenom samma eller ett motsvarande material och komma fram till samma resultat som forskare A. Kvantitativ avser, enligt Östbye, en siffermässig beskrivning av materialet. Det utesluter inte alla kvalitativa faktorer; dessa kan fångas upp i variabler och kategorier (Östbye et al, 2003).

Innehållsanalysens arbetsprocess består enligt Hansen (1998) av sex punkter:

1. Definition av forskningsproblemet
2. Val av medium och stickprov
3. Precisering av analytiska kategorier
4. Konstruktion av kodningsschema
5. Pilotstudie av kodningsschemat för att kontrollera dess reliabilitet
6. Materialförberedelse och analys

(Hansen, 1998:98)

Fritt översatt

Med definition av forskningsproblemet menas att bestämma sig för vad själva problemet är; vad man hoppas kunna uttala sig om genom en analys av en text eller en samling texter. Mer preciserat är frågan vilka aspekter av kommunikation, roller och funktioner inom media, sociala fenomen och textkännetecken analysen bör belysa.

Val av medium och stickprov går ut på att välja ut ett eller flera medier, och därefter avgränsa forskningen till specifika delar av mediet. Nästa steg är att ta stickprov, eftersom det enligt Hansen sällan är vare sig möjligt eller önskvärt att analysera all mediebevakning inom ett område. Det beror på att media producerar enorma mängder text, bild och ljud, och därför måste analysarbetet börja med urval och avgränsning av det specifika ämne som ska undersökas, inte minst av praktiska skäl. Hansen tar hjälp av Berelson (i Hansen, 1998)) för att lista denna lilla bit av arbetet:

1. Val av medium eller titel
2. Ta stickprov på ämnen eller datum
3. Ta stickprov på relevant innehåll

(Berelson 1952 i

Hansen 1998:100) Fritt översatt

Att välja ut ett medium går primärt ut på att bestämma sig för vilket medium som ska användas, exempelvis en tidning, ett radioprogram eller ett TV-program. Sekundärt innebär det att avgränsa sig till yttre faktorer, så som geografisk spridning, publik, format och innehåll hos det aktuella mediet samt åtkomst och tillgänglighet till materialet. När det gäller ämnen och datum, och stickprov på dessa, faller sig tidsperioden som ska analyseras mer eller mindre naturlig om det är en specifik händelse som undersöks. Om inte måste metod för stickprov av materialet bestämmas, och detta finns det en uppsjö av varianter på. Stickprov kan till exempel tas på en tidnings utgivning den första veckan i varje månad eller en TV-kanals sena kvällsnyheter på torsdagar. Detsamma gäller för stickprov inom ämnen, så som nyheter, ledare, inrikes, utrikes, politik, sport, etcetera. Om syftet är att undersöka ett medium generellt sett krävs stickprov utifrån såväl tid som ämnesområden. Att slutligen göra stickprov på relevant innehåll går ut på att bestämma sig för vad som är relevant och i praktiken var det hör hemma. Relevant innehåll kan avse innehåll på nyhetssidorna, eller innehåll som berör exempelvis medicinsk forskning, oavsett under vilken rubrik innehållet presenteras. I korthet handlar det om att bestämma sig för vad som ska vara med och vad som ska uteslutas.

När det gäller precisering av analytiska kategorier är det enligt Hansen nästan omöjligt att ge några raka svar på vad som ska ingå i forskningen, eftersom analyskategorierna beror väldigt mycket på vad det är som undersöks, vilka frågeställningarna är och vilka syften som finns. Dock finns det några kategorier som enligt Hansen tenderar att ingå i vilken innehållsanalys som helst, exempelvis medium, tid/tidsperiod, plats i mediet, storlek/längd/varaktighet och typ/genre. Med andra ord bestäms här materialets variabler, vilket gör det till hälften av en arbetsuppgift.

Den andra hälften består i att konstruera ett kodningsschema, vilket är mer eller mindre färdiggjort i och med preciseringen av variablerna. Det som återstår att göra är att fastställa dem i kodningsbar form i ett kodningsschema. Det krävs också en kodbok med exakta definitioner och klara riktlinjer för den praktiska kodningen.

Pilotstudien innebär i korthet att ett litet urval av analysmaterialet testkörs i kodningsschemat. Detta är enligt Hansen ett viktigt steg i arbetet, eftersom en pilotstudie ofta hjälper till att avslöja bristfälligheter och inkonsekvenser i kodningsschemats kategoriseringssystem. Sådana brister och inkonsekvenser påverkar givetvis analysens reliabilitet negativt, varför en pilotstudie är att rekommendera då den ger möjlighet att upptäcka och rätta till eller rensa ut brister i kodningsschemat.

När det gäller den sista punkten i Hansens lista, materialförberedelse och analys, innebär det konkret att sammanställa materialet och analysera resultatet av detta. Om materialet är extremt enkelt kan det analyseras med blotta ögat; tendenser, värden och andra typer av resultat kan utläsas i den rena sammanställningen. En analys med hjälp av ett datorprogram å andra sidan har den fördelen att processen blir mer effektiv och går snabbare. Oavsett vilken ger båda analyserna en grund att utgå ifrån när slutsatser ska dras, men själva slutsatserna krävs det mänsklig hjärna för att komma fram till. I vilket fall som måste analysen utgå ifrån hypoteserna/teorierna och frågeställningarna som undersökningen bygger på (Hansen, 1998).

Varför då just kvantitativ innehållsanalys? Dels för att materialet som sådant lämpar sig bäst för denna analysmetod, dels för att även syfte och frågeställning gör att jag bedömer att kvantitativ analysmetod är den bästa att tillgå i det här sammanhanget. Sedan finns det fler fördelar med analysmetoden, varav Berger (2005) tar upp en. Han skriver att det basala, underförstådda antagandet i kvantitativ innehållsanalys är att en undersökning av meddelanden och kommunikation

tillåter en viss insikt inom ett visst område hos mottagarna, exempelvis tro eller värderingar (Berger, 2005). Det kanske inte är det primära när undersökningen handlar om saker som etik, objektivitet, saklighet eller opartiskhet, men det kan ju givetvis användas som utgångspunkt för framtida studier.

4.2 Avgränsningar

Den begränsade tidsperioden börjar med Rödebydramat, det vill säga skotten som föll natten mot den 6 oktober 2007, och slutar med domslutet i rättegången mot pappan i tingsrätten den 7 maj 2008. Rumsbegränsningen utgörs av Rödeby, Karlskrona kommun, Blekinge län och i viss mån Malmö, Stockholm och Göteborg, eftersom delar av dramat och dess effekter hade att göra med dessa orter. Jag har inte gjort någon egentlig geografisk avgränsning, utan inkluderat allt som har med dramat att göra och som har publicerats på redaktionell plats i BLT. Det har fallit sig naturligt att den geografiska tyngdpunkten ligger på Rödeby, Karlskrona och Blekinge i alla fall

Den redaktionella plats i tidningen som undersöks är uteslutande nyhetssidorna, och alltså varken ledare, insändare, familjesidorna eller något annat. I det här fallet är det nyhetssidorna för Karlskrona och Blekinge som står i fokus. De nyhetssidor som avses är dem i första delen av tidningen, från och med förstasidan fram till Ronneby-sidorna. Dessa sidor anses som de tyngsta nyhetssidorna, och de nyheter som hamnar där räknas som de viktigaste. Därför har jag valt bort eventuella artiklar på till exempel Blekinge-sidorna längst bak i tidningens båda delar; ytterst lite material rörande dramat har publicerats där och de viktigaste nyheterna om händelsen finns på de valda nyhetssidorna och förstasidan.

Avslutningsvis kommer allt material som rör händelsen, och som står att finna på nämnda nyhetssidor, att tas med i arbetet. Detta eftersom det äventyrar arbetets kvalitet och giltighet att göra begränsningar och urval inom vad på nyhetssidorna som är adekvat och vad som inte är det.

4.3 Urval

Att valet föll på just BLT:s rapportering av Rödebydramat beror på att BLT är förstetidning i Blekinge och dessutom starkast på utgivningsorten, Karlskrona, som också är den kommun där dramat utspelade sig.

I nästa steg valde jag att undersöka den tryckta editionen av tidningen. Från början var det tänkt att undersöka internetupplagan, men bestämde mig sedan för papperstidningen eftersom jag skulle gå miste om samtliga förstasidor om jag avgränsade mig till internetupplagan.

Jag valde att göra en fallstudie av en specifik händelse, som begränsas till tidsperioden 8/10 2007 - 8/5 2008. Dramat som sådant tog sin början natten mot den 6 oktober 2007, men BLT:s tidigaste material om händelsen publicerades den 8 oktober. Det beror på att den 6 oktober 2007 var en lördag och tidningen ges inte ut på söndagar. Dessutom fanns lite eller ingen personal på plats på redaktionen vid tiden för dramat, möjligen redigerare, och även om det hade funnits reportrar och fotografer på redaktionen just då är det föga troligt att tidningen hade gjorts om mitt i natten. En av de få gånger det har hänt i BLT:s historia var när Olof Palme sköts till döds på Sveavägen i Stockholm. Det hör alltså inte till vanligheterna att pressarna stoppas och tidningen görs om mitt i natten.

Vidare valde jag att undersöka tidningens material publicerat på redaktionell plats, på förstasidan och nyhetssidorna längst fram i första delen av tidningen, fram till Ronneby-sidorna som generellt

sett börjar på eller i närheten av sidan 10. Valet föll på textmaterial, oavsett var det kom ifrån och vem som låg bakom, så länge det fanns publicerat på nämnda sidor. Jag valde att undersöka allt material som fanns på dessa sidor under den aktuella tidsperioden, eftersom jag ansåg det riskabelt för undersökningens reliabilitet och validitet att försöka sovra bland artiklarna även på nyhetssidorna.

Jag valde också att notera förekomsten av bilder och att analysera även dessa helt kort. Jag ansåg att textmaterialet var det som var av störst intresse i min undersökning, och därför lämnades bildmaterialet i det närmaste obehandlat.

4.4 Kodbok och kodschema

Mina kodböcker och mina kodscheman utgick ifrån en tidigare C-uppsats vid HLK (Bengtsson och Karlsson, 2004), men jag byggde upp en egen kodbok och ett eget kodschema, speciellt anpassade för just min undersökning. Eftersom jag ville veta hur frekvent varje benämning förekom så fick jag ställa upp minst en variabel för varje person, variabler för familjen och pojkarna, och sedan ge varje variabel värden. Efterhand blev det mer än en av varje, och till slut hade jag tre kodböcker och lika många kodscheman. Detta berodde på att jag insåg att såväl bilder som opinionsrelaterat material måste kodas och analyseras för sig om det skulle gå att få ut något resultat av det.

4.5 Tillvägagångssätt

I den här fallstudien har totalt 264 artiklar kodats i SPSS och analyserats. Vidare har samma sak gjorts med 210 bilder och 55 opinionstexter. Sammanlagt ger dessa en innehållsmängd på 529 analysenheter publicerade på redaktionell plats i BLT under tidsperioden 20071008 - 20080508.

Materialet har bearbetats och analyserats i statistikprogrammet SPSS. Frekvensanalyserna syftar till att visa på antalet benämningar på de inblandade parterna och hur ofta dessa förekom i materialet. De syftade också till att redogöra för det utrymme som gavs parterna och övriga, och även hur frekvent parterna kom till tals i materialet. De två övriga skulle belysa bild- och opinionsmaterialet. Korstabuleringen syftade till att visa på hur mycket utrymme parterna fick i förhållande till varandra.

5. Resultat

5.1 Parter som har fått redaktionellt utrymme i BLT:s rapportering av Rödebydramat

De parter i Rödebydramat som har fått redaktionellt utrymme i BLT är, i inbördes ordning, pappan, pojkarna, pappans representanter och pojkarnas dito.

När det gäller pappan och hans representanter utgörs dessa av hustrun, sonen, brodern, dottern, pappans försvarare och åklagaren i målet mot pojkarna.

Pojkarnas representanter utgörs av deras föräldrar, deras försvarare och åklagare i målen mot pappan och den 25-åring som misshandlade 17-åringen som skottskadades i dramat.

I övrigt, även om dessa inte räknas som parter i Rödebydramat, har olika direkt berörda samhällsaktörer fått redaktionellt utrymme. I topp ligger polisen, följt av tingsrätten, socialtjänsten och rättspsykiatrin på samma procentantal gällande förekomst (2,7 procent), skolan och sist kyrkan. Vanligast är att två eller flera förekommer i samma artikel.

Bland övriga har just övriga, det vill säga utomstående personer, fått mest utrymme. Därefter kommer sakkunniga, vänner, juridiskt sakkunniga, Rödebybor, släktingar och politiker på samma plats, samt flick- respektive pojkvänner. Vanligast är att två eller flera av dessa förekommer, och det allra vanligaste är att de inte förekommer alls.

5.2 Hur mycket utrymme dessa parter har fått, individuellt och i förhållande till varandra

5.2.1 Mängden artiklar parterna omnämns i

Pojkarna är den part i dramat som har fått mest utrymme i texten. En eller flera av dem förekommer i drygt 71 procent av artiklarna. Därefter kommer pappan, som förekommer i knappt 63 procent av artiklarna.

Efter pappan kommer hans representanter ifråga om utrymme på redaktionell plats. Dessa förekommer i drygt 56 procent av artiklarna. Minst utrymme har pojkarnas representanter fått, med förekomst i ungefär 34 procent av artiklarna.

5.2.2 Utrymme som parterna har fått i relation till varandra i textmaterial

I relation till varandra förekommer både pappan och pojkarna i 45 procent av artiklarna. Bara pappan har fått knappt 18 procent av utrymmet, medan pojkarna har fått ungefär 26 procent.

Pappans representanter och pojkarna förekommer i drygt sju procent respektive drygt 22 procent av artiklarna. Båda förekommer i knappt 49 procent av artiklarna.

Pappan och pojkarnas representanter förekommer båda i drygt 24 procent av artiklarna. Fördelningen i övrigt ser ut som så att pappan förekommer i drygt 38 procent av artiklarna, och pojkarnas representanter har fått plats i drygt nio procent av artiklarna.

Slutligen har pappans och pojkarnas representanter båda fått utrymme i drygt 22 procent av artiklarna. Pappans representanter förekommer i 34 procent av artiklarna och pojkarnas dito i drygt elva procent av artiklarna.

5.2.3 Mängden artiklar parterna citeras i

Samtliga parter uttalar sig i ett antal artiklar, och de flesta citaten kommer ifrån pojkarnas representanter, vilka kommer till tals i drygt 20 procent av artiklarna.

”Lämna familjen på gården i Rödeby ifred”. Den döde 15-åringens mamma om att trakasserierna mot familjen måste upphöra. BLT den 9 oktober 2007, sidan 3.

”Min son hade ett skotthål i ryggen stort som en apelsin”. Då 16-årige Eriks pappa om sonens skador efter skottdramat. BLT den 25 oktober 2007, sidan 3.

”Det var en ren avrättning”. Chefsåklagare Tommy Clevenhult om skottdramat. BLT den 10 januari 2008, sidan 2.

”Nej... jag tycker faktiskt inte det”. Då 17-årige Eriks mamma om att en tingsrättsdom enligt henne inte är skäl att hålla sonen hemma om kvällarna. BLT den 15 januari 2008, sidan 2.

”Nu är det dags att grabbarna får komma till tals och tala om hur det gick till och då är det lika bra att massmedier och allmänhet får höra”. Advokat Björn Lindmar, företrädare för en av 15-åringarna, om varför han hoppas på en öppen rättegång. BLT den 31 mars 2008, sidan 5.

”Han upplever det som att han redan är dömd av massmedierna”. Advokat Christer Holmqvist, företrädare för 17-årige Erik, om sin klients situation. BLT den 31 mars 2008, sidan 5.

”Vi känner att vi vill klara av det här själva utan att blanda in för mycket folk”. Mamman till en av pojkarna om varför de har avböjt samtal med socialtjänsten. BLT den 5 april 2008, sidan 3.

”Men han har kämpat på så gott han kan”. Mamman till en av pojkarna om sonens skolsituation efter dramat. BLT den 5 april 2008, sidan 3.

”För mig handlar det om tidsskäl”. Advokat Per Swahn, företrädare för den döde 15-åringens föräldrar, om varför han inte medverkar vid en planerad presskonferens. BLT den 7 maj 2008, sidan 2.

”Det är svårt att tro att det är sant”. Den döde 15-åringens pappa om den friande domen mot 50-åringen. BLT den 8 maj 2008, sidan 4.

Pappans representanter ligger inte långt efter; en eller flera av dem uttalar sig i drygt 19 procent av artiklarna.

”Pappa mår fruktansvärt dåligt”. 50-åringens dotter om faderns tillstånd efter familjens första besök i häktet. BLT den 31 oktober 2007, sidan 2.

”Min son var en fånge på gården”. Mamman i familjen om sonens situation före skottdramat. BLT den 19 januari 2008, sidan 1.

”Killarna är för unga”. Åklagare Bengt Iwars om varför han inte yrkar på fängelse för pojkarna. BLT den 1 april 2008, sidan 1.

”Jag är fortfarande rädd”. Den 19-åriga sonen om sin situation efter dramat. BLT den 3 april 2008, sidan 4.

”Jag ville markera”. 25-åringen, nära vän till familjen, om varför han bland annat kastade en ölburk i huvudet på då 16-åriga Erik. BLT den 4 april 2008, sidan 4.

”Slaget var heller inte särskilt hårt, och han var inte i sämre form än att han kunde ta en plank och följa efter på skolgården”. Advokat Karin Åkesson-Renholm, företrädare för 25-åringen, om varför 17-åriga Erik enligt hennes åsikt inte ska ha skadestånd. BLT den 4 april 2008, sidan 5.

”Han varken vill eller orkar hem”. 50-åringens bror om att hans bror åker från häktet till sjukhuset efter frisläppandet i väntan på domen. BLT den 24 april 2008, sidan 2.

”Han tänker på de drabbade familjerna”. Advokat Vidar Wahlestedt, företrädare för pappan, om sin klients psykiska hälsa under häktningstiden. BLT den 7 maj 2008, sidan 2.

Pojkarna har uttalat sig i drygt sju procent av artiklarna. Denna låga siffra kan ha sin förklaring i att de under den aktuella tidsperioden figurerar i en juridisk process, både som målsägande och som svarande. Deras föräldrar kan också ha förhindrat uttalanden i media, exempelvis genom att inte låta journalister prata med pojkarna.

”Vi borde aldrig ha åkt dit”. 17-åriga Jonas om besöket på gården. BLT den 13 oktober 2007, sidan 1.

”Han skrek att de inte skulle skjuta igen”. En av de inblandade 17-åringarna om den döde 15-åringens sista ord i livet. BLT den 12 januari 2008, sidan 3.

”Ja, de kände ett hot mot sig”. En av de inblandade 15-åringarna om hur familjen upplevde situationen när pojkarna kom till gården. Svar på fråga från advokat Vidar Wahlestedt under rättegången. BLT den 15 januari 2008, sidan 3.

”Jag är nog en rätt schyst person”. Då 17-åriga Erik, som skottskadades i dramat, om sig själv. BLT den 24 januari 2008, sidan 3.

Den som har citerats minst är pappan, som bara uttalar sig i drygt två procent av artiklarna. Den låga siffran kan ha sin förklaring i att pappan under flera månaders tid satt häktad, och att det därför inte gick att få några uttalanden från honom på grund av restriktioner. Hans försvarare kan också ha avrått honom från att uttala sig för medierna.

”Jag kan inte fatta att jag har skjutit två människor”. Pappan i polisförhör om skottdramat och följderna. BLT den 5 januari 2008, sidan 2.

5.3 Hur parterna benämns och vilka respektive benämningar som är vanligast förekommande

Pappan benämns pappan, 50-åringen, mannen, den misstänkte eller den misstänkte mannen. Oftast förekommer två eller flera av dessa benämningar, vilket är fallet i drygt 35 procent av artiklarna. I övrigt är den mest förekommande benämningen 50-åringen, som mannen kallas i drygt 18 procent av artiklarna.

Av de inblandade pojkarna förekommer benämningen 15-åringen, 16-åringen och 17-åringen när det handlar om enskilda individer. Benämningen 15-åringen förekommer i knappt 29 procent av artiklarna, 16-åringen i ungefär tolv procent och 17-åringen i drygt 31 procent. Att benämningen 16-åringen utgör en så pass liten del beror på att pojken ifråga fyllde år under den aktuella tidsperioden, och att han efter födelsedagen blev 17-åringen istället i pressen.

Pojkarna som grupp har benämnts pojkarna, ungdomarna, gänget eller killarna, oftast två eller flera av dessa i samma artikel. Två eller flera benämningar på gruppen förekommer i drygt 15 procent av artiklarna. Näst i tur kommer gänget, som de kallas i knappt 15 procent av artiklarna.

Familjens son benämns vanligen sonen, eller så förekommer någon kombination av 19-åringen och sonen. Dessa två förekommer i sammanlagt knappt 18 procent av artiklarna. Enbart 19-åringen får han heta i endast 0,4 procent av artiklarna.

Familjemedlemmarna benämns mamman, hustrun, brodern, dottern eller två eller flera i kombination. Kombinationen är vanligast, vilket utgör ungefär sex procent av benämningarna i artiklarna. I övrigt är det ganska jämt, med en liten övervikt på hustrun, drygt tre procent, och en viss undervikt på dottern, ungefär en procent. Benämningarna mamman och brodern förekommer i vardera tre procent av artiklarna.

Benämningen 25-åringen förekommer i drygt tre procent av artiklarna.

5.3.1 Mängden publicerade namn i artiklarna

Vad gäller namnpublicering, där parterna till viss del förekommer, har BLT publicerat namn på de inblandade i drygt 68 procent av artiklarna. Motsvarande siffra för förekomsten av fingerade namn är tre procent.

De namn som har publicerats och som är personernas egna är namn på försvarare och åklagare, med fyra undantag; pappans bror, 15-åringen och 15-åringens föräldrar. Brodern nämns visserligen bara vid förnamn, men eftersom detta publiceras tillsammans med en bild som inte är avidentifierad blir slutsatsen att det förnamnet är broderns.

15-åringen börjar benämnas vid för- och efternamn ganska snart, mycket beroende på att hans mamma väljer att gå ut offentligt och uttala sig i media.

I och med att 15-åringens mamma talar ut offentligt, så framkommer både hennes och sonens hela namn. Efter den friande domen i Blekinge Tingsrätt träder även pojkens pappa fram offentligt, vilket gör hans namn till det fjärde som publiceras och som inte är fingerat.

De fingerade namnen är namnen på den skottskadade 17-åringen, en annan 17-åring som var med på gården och mamman i familjen.

5.4 Hur det opinionsrelaterade materialet ser ut

De flesta kommentarerna som publiceras på redaktionell plats i BLT, knappt 71 procent, är negativt laddade. Långt efter kommer kommentarer som är både positivt och negativt laddade, med drygt 18 procent. En liten del är positiva, närmare bestämt drygt sju procent, och bara drygt tre procent av kommentarerna är varken positiva eller negativa.

Drygt 32 procent av kommentarerna tar inte ställning för någonting, medan knappt 31 procent tar ställning för pappan och familjen. Knappt elva procent tar ställning för något annat, och vardera ungefär nio procent tar ställning för pojkarna och deras familjer respektive en kombination av två eller flera faktorer. Sammanlagt drygt sju procent tar ställning för polisen, rättsväsendet och samhället generellt sett.

Vad gäller ställningstagande emot faktorer dominerar kombinationer av två eller flera saker som det tas ställning emot. Detta utgör drygt 45 procent. Näst i tur kommer pojkarna och deras familjer, som 20 procent av skribenterna tar ställning emot. Drygt tolv procent är emot pappan och familjen, knappt elva procent är inte emot någonting och ungefär nio procent tar ställning emot polisen och samhället i allmänhet. Knappt två procent tar ställning emot något annat.

Även när det kommer till vad eller vem som omnämns hamnar kombinationer av två eller flera saker i topp, med knappt 51 procent. I drygt tolv procent av kommentarerna nämns pappan och familjen, motsvarande siffra för pojkarna och deras familjer är knappt elva procent och polisen respektive något annat utgör vardera ungefär nio procent. Det som omnämns minst är rättsväsendet, andra samhällsaktörer och samhället generellt sett, som tillsammans utgör drygt sju procent.

Majoriteten av upphovsmännen till kommentarerna är privatpersoner med namn. Dessa utgör 60 procent av upphovsmännen. Knappt 22 procent är också privatpersoner, men utan namn. Ungefär nio procent är offentliga personer med namn, drygt sju procent är medarbetare på BLT och knappt två procent är offentliga personer utan namn.

5.5 Bildmaterial

Som tidigare angett har 210 bilder publicerats och därför också analyserats i den här fallstudien. De har undersökts helt kort utifrån bildtyp, var de har funnits placerade, storlek och motiv i förhållandevis generella termer.

Antalet foton ligger i överlägsen majoritet, med 175 publicerade exemplar. Därefter kommer grafiker, totalt 23 stycken, och 12 dragarbilder.

Även antalet bilder som har publicerats på insidan är i majoritet jämfört med bilderna som har hamnat på förstasidan. Av 210 bilder har 195 placerats inne i tidningen.

Bildernas storlek skiljer sig åt ganska mycket, från mindre än en spalt till åtta spalter som mest. En viss övervikt ligger dock på bilder i storlekarna en, två och tre spalter, vilka utgör drygt 73 procent. Bilder i storlek fyra spalter eller större utgör drygt 20 procent, och bilder mindre än en spalt utgör drygt sex procent.

Flest bilder föreställer så kallade övriga, vilket innebär i huvudsak allmänhet, enskilda personer som inte är inblandade i Rödebydramat men som förekommer på bild, som politiker och sakkunniga, samt pressuppbåd utanför rättsalen i Blekinge Tingsrätt. Dessa bilder utgör drygt 20 procent av det totala antalet. Därefter kommer ting, som till exempel polisband, blommor till minne av den döde 15-åringen och andra saker, vilka utgör drygt 19 procent. Här hamnar också bilder av tidigare publicerade artiklar i BLT. De minst förekommande motiven är familjen och sonen, som tillsammans utgör en procent av totalmängden.

5.6 Resultatsammanfattning

Inledningsvis konstateras att utrymmet i materialet har fördelats tämligen rättvist, åtminstone mellan pappan och pojkarna. En eller flera av pojkarna förekommer i 188 artiklar, medan pappan förekommer i 166 stycken. Pappans representanter har också fått en försvarlig del av utrymmet, med 149 artiklar där de förekommer.

Tabell 6.1 Parternas förekomst individuellt i samtliga artiklar rörande Rödebydramat publicerade i BLT

	Frekvens	Procent
Pojkarna	188	71,2
Pappan	166	62,9
Pappans representanter	149	56,4
Pojkarnas representanter	90	34,1

Den grupp som drar ner rättvisefaktorn är pojkarnas representanter, som förekommer i endast 90 artiklar. Å andra sidan har samtliga parter fått mer än 30 procent var av det totala utrymmet.

Utrymmet parterna emellan är inte lika jämnt fördelat, med undantag för pappan och pojkarna. Pojkarna har fått mest utrymme, med ungefär 26 procent, och pappan har fått knappt 18 procent.

Tabell 6.2 Pappans förekomst jämfört med pojkarnas motsvarande i procent

Pappan

Båda har tillsammans fått 45 procent av utrymmet, och bara i ungefär elva procent av artiklarna saknas både pappan och pojkarna.

Vad gäller pojkarna och pappans representanter är utrymmet väldigt ojämnt fördelat. Pojkarna förekommer i drygt 22 procent av artiklarna, och pappans representanter endast i drygt sju procent.

Tabell 6.3 Pojkarnas förekomst jämfört med pappans representanters motsvarande i procent

	Pojkarna	
	Förekommer	Förekommer inte
Pappans representanter		
Förekommer	48,8%	7,5 %
Förekommer inte	22,3%	21,4%

Båda förekommer i knappt 49 procent av artiklarna, och i drygt 21 procent av dessa förekommer ingen av dem.

När det kommer till pojkarnas representanter och pappan är snedfördelningen ungefär lika stor där. Pappan förekommer i drygt 38 procent av artiklarna, och pojkarnas representanter i bara drygt nio procent.

Tabell 6.4 Pappans förekomst jämfört med pojkarnas representanters motsvarande i procent

	Pojkarnas representanter	
	Förekommer	Förekommer inte
Pappan		
Förekommer	24,6%	38,2%
Förekommer inte	9,4 %	27,8%

Både pappan och pojkarnas representanter förekommer i drygt 24 procent av artiklarna. Motsvarande siffra för mängden artiklar där båda saknas är knappt 28 procent.

Den ojämna fördelningen omfattar också pojkarnas representanter jämfört med pappans respektive. De förstnämnda förekommer i drygt elva procent av artiklarna, medan de sistnämnda förekommer i 34 procent av artiklarna.

Tabell 6.5 Pappans representanters förekomst jämfört med pojkarnas motsvarande i procent

	Pojkarnas representanter	
	Förekommer	Förekommer inte
Pappans representanter		
Förekommer	22,3%	34 %
Förekommer inte	11,7%	32 %

Pojkarnas representanter förekommer tillsammans med pappans dito i drygt 22 procent av artiklarna, och båda saknas i 32 procent av artiklarna.

Antalet citat från pojkarnas representanter och pappans motsvarande är väldigt jämnt. Pojkarnas representanter kommer till tals i drygt 20 procent av artiklarna, och pappans respektive i drygt 19 procent av artiklarna.

Tabell 6.6 Mängden artiklar innehållande citat från parterna i procent

Pojkarnas representanter	20,5%
Pappans representanter	19,7%
Pojkarna	7,6 %
Pappan	4,2 %

Tabellen visar fördelningen av citat inom respektive grupp

Pojkarna själva citeras i drygt sju procent av artiklarna och pappan i drygt fyra procent av dem. Det är inte lika jämnt som i fallet med deras respektive representanter, med skillnaden är ändå inte överdrivet stor.

Benämningarna på de inblandade tycks följa omväxlingens gyllene regel. Pappan benämns i allmänhet minst två olika saker i de artiklar han omnämns, och i övrigt är benämningen 50-åringen vanligast förekommande. Dessa båda förekommer i drygt 35 procent respektive drygt 18 procent av artiklarna. Därefter kommer pappan, vilket förekommer i drygt åtta procent av artiklarna.

Tabell 6.7 Fördelningen av benämningar avseende pappan i procent

Två eller flera benämningar	35,6%
50-åringen	18,6%
Pappan	8,7 %
Den misstänkte	0,8 %
Den misstänkte mannen	0,4 %
Mannen	0,4 %

Benämningarna den misstänkte, den misstänkte mannen och mannen är ovanliga. Dessa tre förekommer i sammanlagt drygt en procent av artiklarna.

15- och 17-åringen förekommer i ungefär en tredjedel var av artiklarna, medan 16-åringen förekommer endast i ungefär tolv procent av artiklarna.

Tabell 6.8 Fördelningen av benämningar avseende de direkt inblandade pojkarna som individer i procent

15-åringen	28,8%
16-åringen	12,1%
17-åringen	31,4%

Att benämningen 16-åringen inte förekommer oftare beror på att han fyllde år mitt under historiens gång, och därmed blev 17-åringen istället.

Pojkarna som grupp kallas ofta två eller flera saker i varje artikel där de förekommer, annars är benämningen gänget vanligast.

Tabell 6.9 Fördelningen av benämningar avseende pojkarna som grupp i procent

Två eller flera benämningar	15,5%
Gänget	14,8%
Ungdomarna	8 %
Pojkarna	4,2 %
Killarna	1,5 %

Faktum är att de övriga tre benämningarna, ungdomarna, pojkarna och killarna, sammanlagt inte når upp i samma procentantal som benämningen gänget. Den senare utgör knappt 15 procent och de förra utgör tillsammans drygt 13 procent. Kombinationer av benämningar utgör drygt 15 procent.

Sonen i Rödebyfamiljen kallas för det mesta sonen eller sonen i kombination med 19-åringen. Dessa två förekommer i drygt nio procent respektive drygt åtta procent av artiklarna.

Tabell 6.10 Fördelningen av benämningar avseende sonen i Rödebyfamiljen i procent

Sonen	9,5 %
Båda benämningarna	8,3 %
19-åringen	0,4 %

Minst vanlig är benämningen 19-åringen, som bara förekommer i ungefär en halv procent av artiklarna.

Övriga familjen och 25-åringen förekommer och benämns minst av alla. Två eller flera benämningar på medlemmar i övriga familjen är vanligast och förekommer i ungefär procent av artiklarna, medan benämningen 25-åringen förekommer i drygt tre procent av artiklarna. Det är samma siffra som gäller för hustrun.

Tabell 6.11 Fördelningen av benämningar avseende övriga förekommande medlemmar i Rödebyfamiljen i procent

Två eller flera benämningar	6,1 %
Hustrun	3,4 %
25-åringen	3,4 %
Mamman	3 %
Brodern	3 %
Dottern	1,1 %

I övrigt utgör mamman och brodern vardera tre procent, medan dottern endast förekommer i ungefär en procent av artiklarna.

Förekomsten av namn är ganska stor, och förekomsten av fingerade namn är ganska liten. I drygt 68 procent av artiklarna förekommer namn, och i tre procent av dem förekommer fingerade namn.

Tabell 6.12 Fördelningen av namn, faktiska och fingerade, publicerade i BLT i samband med Rödebydramat i procent

Namn	68,6 %
Fingerade namn	3 %

Det kan nämnas att merparten av namnen är namn på advokater och åklagare. De fingerade namnen är de som avser mamman, 17-åringen och en annan pojke som var med på gården.

Merparten av det opinionsrelaterade materialet är negativt laddat, knappt 71 procent.

Tabell 6.13 Det opinionsrelaterade materialets ”laddning” i procent

Negativ	70,9 %
Bådadera	18,2 %
Positiv	7,3 %
Ingetdera	3,6 %

Drygt 18 procent är både positivt och negativt, drygt sju procent är positivt och bara drygt tre procent är varken positivt eller negativt laddat.

De flesta upphovsmännen tar ställning för pappan och familjen, vilket är fallet i ungefär en tredjedel av kommentarerna. Ungefär samma siffra gäller för kommentarer som inte tar ställning för någonting, medan knappt elva procent tar ställning för något annat. Vardera ungefär nio procent är för pojkarna och deras familjer samt kombinationer av två eller flera saker, medan sammanlagt drygt sju procent är för polisen, rättsväsendet och samhället i allmänhet.

Tabell 6.14 Fördelningen av vad eller vem upphovsmannen tar ställning för respektive emot i procent

	För	Emot
Pappan och familjen	30,9 %	12,7 %
Pojkarna och deras familjer	9,1 %	20 %
Polisen	1,8 %	3,6 %
Rättsväsendet	3,6 %	0 %
Samhället i allmänhet	1,8 %	5,5 %
Annat	10,9 %	1,8 %
Två eller flera av dessa	9,1 %	45,5 %
Inget	32,7 %	10,9 %

Att vara emot två eller flera saker är populärt. Så är fallet i drygt 45 procent av kommentarerna. 20 procent är emot pojkarna och deras familjer, drygt tolv procent är emot pappan och hans familj och knappt elva procent är inte emot någonting. Övriga sammanlagda elva procent är emot polisen, samhället i allmänhet och något annat. Ingen är emot rättsväsendet.

Även när det gäller vad som nämns är kombinationer vanliga. I ungefär hälften av kommentarerna omnämns två eller flera saker, och långt efter kommer pappan och familjen med drygt tolv procent. Pojkarna och deras familjer omnämns i knappt elva procent av kommentarerna.

Tabell 6.15 Fördelningen av vad eller vem som omnämns i det opinionsrelaterade materialet i procent

Kombination av två eller flera	50,9 %
Pappan och familjen	12,7 %
Pojkarna och deras familjer	10,9 %
Polisen	9,1 %
Annat	9,1 %
Rättsväsendet/andra samhällsaktörer/samhället generellt	7,2 %

I vardera ungefär nio procent av kommentarerna omnämns polisen respektive något annat, och i sammanlagt drygt sju procent omnämns rättsväsendet, andra samhällsaktörer och samhället i allmänhet.

De flesta upphovsmännen är privatpersoner med namn. Dessa utgör 60 procent av totalmängden upphovsmän. Därefter kommer privatpersoner utan namn, vilka utgör knappt 22 procent.

Tabell 6.16 Fördelningen av vem som är upphovsman till det opinionsrelaterade materialet i procent

Privatperson med namn	60 %
Privatperson utan namn	21,8 %
Offentlig person med namn	9,1 %
Medarbetare på BLT	7,3 %
Offentlig person utan namn	1,8 %

En bra bit efter kommer offentliga personer med namn, vilka utgör ungefär nio procent av totalmängden upphovsmän. Därefter kommer BLT-medarbetare med drygt sju procent, och sist offentliga personer utan namn med knappt två procent.

Avslutningsvis är BLT försiktig med att publicera bilder på de inblandade. Man publicerar helst foton, helst på insidan, helst i storleken 1-3 spalter och företrädesvis på allmänhet och icke inblandade personer.

Tabell 6.17 Bildtyper publicerade i BLT
bilder publicerade
i samband med Rödebydramat.

Tabell 6.18 Placering i tidningen för
i BLT i samband med Rödebydramat

Tabell 6.19 Storlek på bilder publicerade
publicerade i BLT i samband
i BLT i samband med Rödebydramat

Tabell 6.20 Motiv på bilder
med Rödebydramat

6. Diskussion

6.1 Utifrån gällande normer rörande kravet på objektivitet samt med föregående fem frågeställningar i åtanke, kan BLT anses vara objektiv i sin rapportering av Rödebydramat?

BLT kan anses vara objektiv, på grund av att samtliga parter ges utrymme och att i synnerhet pappan och pojkarna ges utrymme i mer än hälften av artiklarna. Dessutom förekommer de båda i nästan lika många artiklar, med 22 artiklars övervikt på pojkarnas sida. Det kan i och för sig bero på att de var totalt sex personer från början och pappan är en person. När det gäller de båda representantgrupperna, det vill säga pappans och pojkarnas, ges pappans representanter mer utrymme än pojkarnas, med 59 artiklars övervikt. Det är en hel del, men det kan ha sin grund i att mycket i rapporteringen har handlat om familjen; vad som har hänt före dramat, vad som hände natten mot den 6 oktober och vad som fortsatte att hända när stenen var i rullning, bland annat att familjen hotades. Om man knyter ihop det här med teoridelen om objektivitet så kan jag konstatera att samtliga inblandade parter har givits utrymme i bevakningen, om än inte exakt lika mycket. Westerståhl (i Hadenius och Weibull, 2003) poängterar vikten av att samtliga parter ges utrymme för att nyhetsförmedling ska vara opartisk, vilket är ett av kraven på nyheter för att de ska vara objektiva, och det är exakt vad BLT gör. Därmed uppfyller BLT ett av objektivitetskraven, enligt Westerståhls definition (Westerståhl i Hadenius och Weibull, 2003).

En annan sak att ta i beaktande är givetvis hur frekvent de inblandade kommer till tals. Pojkarnas och pappans respektive representanter kommer till tals nästan lika ofta, vilket jämnar ut mängden utrymme som var och en har fått. Detta kan bero på att det på båda sidor figurerar åklagare och försvarare, som samtliga har uttalat sig med jämna mellanrum i tidningen. Pojkarna däremot citeras inte speciellt ofta och pappan ganska sällan, men det kan ha sin förklaring i olika saker. Pojkarnas föräldrar kan ha satt stopp för intervjuer och utfrågningar, eller så har man från BLT:s sida tagit hänsyn till pojkarnas låga ålder. Pappan satt häktad i flera månader, och därför kan BLT ha stoppats av restriktioner och regler på häktet i Karlskrona.

Men vad man förlorar i citat tar man igen i benämningar. Pappan kallas oftast två eller flera olika saker i artiklarna, och i de där bara en benämning förekommer är 50-åringen vanligast. Pojkarna kallas också oftast två eller flera saker, annars är benämningen gänget den vanligaste. Här kan man ta såväl neutralitetskravet på nyheter för att de ska vara objektiva som allmän etik i beaktande; ordet gäng är i det här sammanhanget ett negativt laddat ord. Därmed lägger BLT en värdering i rapporteringen om den ena parten, och därmed förlorar man i objektivitet. Enligt Westerståhl (i Hadenius och Weibull, 2003) ska opartisk nyhetsförmedling vara helt fri från mediets åsikter och värderingar. Detta utgör den neutrala presentationen som är ett av de fyra huvudkraven på objektivitet (Westerståhl i Hadenius och Weibull, 2003).

I övrigt benämns pojkarna 15-, 16- och 17-åringen, varav 16-åringen knappt förekommer alls. Det beror på att 16-åringen fyllde år mitt i alltihop, och därför förvandlades till 17-åringen. Benämningen 15-åringen förekommer inte speciellt frekvent det heller, men det har sin grund i att 15-åringens namn publicerades ganska snart, och därefter var 15-åringen i merparten av artiklarna utbytt mot pojkens riktiga namn, Simon Söderberg.

En annan benämning som inte förekommer skärskilt ofta är 25-åringen, vilket beror på att han inte förekommer speciellt mycket överhuvudtaget. Sonen i familjen kallas oftast sonen eller någon kombination av sonen och 19-åringen. Den senare förekommer i en artikel, vilket kan bero på att man vill beskriva sonen på ett annat sätt än pojkarna som trakasserade honom. Man vill göra skillnad på sonen och de nästan jämnåriga med hjälp av språket, och gör det genom att benämna

honom mer familjärt och intimt än de andra pojkarna. Kanske är detta omedvetet, men även det är en värdering från BLT:s sida, så till vida att man språkligt håller sonen för ”oskyldig” och ”god” med hjälp av familjära benämningar, medan pojkarna blir mer ”skyldiga” och ”onda” genom mer opersonliga benämningar.

Benämningar på mamman, brodern och dottern förekommer två eller flera i de flesta artiklarna där de omnämns. Mamman kallas oftast hustrun, vilket genom detta för henne närmare pappan. Å andra sidan sätter hon sig själv där när hon kommer till tals i en av artiklarna, så det behöver inte bero på BLT att hon är mer hustru än mamma, om än med en benämnings marginal.

6.2 BLT och pressetik

Om man studerar resultatet och har de pressetiska reglerna i åtanke, så klarar sig BLT bra. Man presenterar samtliga förekommande sidor och deras ståndpunkter, man kontrollerar uppgifter så frekvent och noggrant att det leder till en JK-anmälan och man skiljer tydligt på fakta och kommentarer. Man tar stor hänsyn till den personliga integriteten; ett enda fullständigt namn på en av pojkarna publiceras, ett enda förnamn förekommer, pappans brors förnamn, två fullständiga namn på 15-åringens föräldrar och en handfull bilder på 15-åringen och pappans bror. I övrigt använder man fingerade namn på de inblandade, och bilder där de inblandade i dramat har avidentifierats.

Majoriteten av de bilder som publicerats föreställer ingen av parterna. Istället föreställer de allmänheten, åklagare, försvarare, utomstående personer, saker och annat. Samma sak är det med förekomsten av namn; största delen är namn på mer eller mindre offentliga personer, som poliser, präster, skolpersonal, socialtjänstens representanter, människor inom rättsväsendet och sakkunniga inom exempelvis juridik.

Samtliga parter hörs, omnämns och citeras, även de som inte är direkt inblandade i dramat. Förutom pappan och familjen, pojkarna och deras representanter, gör sig BLT vinn om att höra polisen, skolan, kyrkan, socialtjänsten, representanter för rättsväsendet, Rödebybor, diverse sakkunniga och många fler. Inte bara det, man publicerar kommentarer på redaktionell plats, vilket absolut får anses som att bereda fler än en sida utrymme.

De pressetiska reglerna (2002) lyfter fram vikten av att respektera den personliga integriteten, att vara varsam med bilder, att höra båda sidor och att vara försiktig med namn, och allt detta uppfyller BLT. Detta är med andra ord exempel på god pressetik (Pressens Samarbetsnämnd, 2002).

6.3 Förslag till vidare forskning

Man kan tänka sig att det i framtiden studeras en mängd saker utifrån BLT:s rapportering av Rödebydramat. Det första jag kommer att tänka på är någon typ av kvalitativ studie, med huvudfrågan varför får parterna si och så mycket utrymme, eller kanske varför uttalar sig representanterna så ofta och de direkt berörda så sällan?

En annan sak man kan studera är hur parterna beskrivs i början av tidsperioden och jämföra det med motsvarande beskrivningar i slutet. Eller också kan man göra en studie av BLT:s rapportering av händelser i dramat under tiden från och med tingsrättsdomen till och med hovrättsdomen. Då kan man jämföra den studien med den här, och kartlägga skillnader i till exempel utrymme och citat, eller så kan man låta studien stå för sig själv.

6.4 Svagheter

Den här studien har sina svagheter, vilket gör att reliabiliteten sjunker. Den största svagheten är att forskningsmaterialet är litet, med sammanlagt 529 analysenheter, varav endast 264 är redaktionellt material i textform. Det är inte speciellt mycket, och resultatet hade förmodligen blivit tydligare och sagt mer om BLT:s objektivitet och pressetiska nivå med fler analysenheter. Å andra sidan är det här en fallstudie, vilket gör att det finns en viss mängd material. Man kanske kan välja att inkludera även hovrättsförhandlingen, och på så sätt utöka materialmängden, men man kan inte göra så mycket mer än det.

Ovanstående utgör ännu en svaghet; på grund av begränsad materialmängd kan man inte uttala sig om BLT:s objektivitet och pressetiska nivå generellt. Det som kan behandlas och diskuteras är objektiviteten och etiken i det specifika fallet, och inte så mycket mer. Därför går den här fallstudien och dess resultat egentligen bara att använda för att uttala sig någorlunda säkert om BLT:s objektivitet och etik i den specifika historien. Ska man diskutera objektivitet och etik på BLT inom andra områden eller i allmänhet, måste man utgå ifrån andra undersökningar.

En annan svaghet är den något bristande validiteten i undersökningen. En hel del av undersökningen av materialet bygger på egna tolkningar; vad är opinion och vad är det inte, ska all text på förstasidan inkluderas och analyseras, även om det ibland bara är en rubrik, är ett flygfoto med förklarande punkter ett foto eller en grafik och så vidare. Till stor del går det att säkra validiteten genom preciserade frågeställningar, syften, kodböcker, avgränsningar och urval, men inte till hundra procent. Validiteten brister något eftersom materialet i en annan undersökning skulle kunna tolkas på ett annat sätt, och man då skulle få fram ett annat resultat.

Eftersom validiteten i viss mån brister, sjunker också reliabiliteten. Den här undersökningen uppnår inte full reliabilitet, delvis beroende på att validiteten inte är tillräckligt hög. Samma studie utförd av en annan person skulle kunna leda till ett annat resultat, vilket drar ner tillförlitligheten.

Litteratur & referensförteckning

Bengtsson, Adam & Karlsson, Rasmus (2004): *Valet i USA 2004 - en fallstudie av objektiviteten i svensk press*. C-uppsats i medie- och kommunikationsvetenskap, Högskolan för Lärande och Kommunikation, Högskolan i Jönköping. Uppsats MKV C 401

Berelson, Bernard (1998): "Selection of Media and Sample" i Hansen, Anders, Cottle, S., Negrine, R. & Newbold, C. *Mass Communication Research Methods*. Hampshire och New York: Palgrave

Berger, Arthur Asa (2005): *Media Analysis Techniques*. 3:e uppl. Thousand Oaks: Sage

Ekström, Mats & Nohrstedt, Stig Arne (1996): *Journalistikens etiska problem*. Stockholm: Rabén Prisma: Svenska Journalistförbundet

Esaiasson, Peter, Giljam, M., Oscarsson, H. & Wängnerud, L. (2007): *Metodpraktikan*. 3:e uppl., 1:a tryckn. Stockholm: Norstedts Juridik

Hadenius, Stig & Weibull, Lennart (2003): *Massmedier: En bok om press, radio och TV*. 8:e uppl. Stockholm: Albert Bonniers Förlag

Hansen, Anders (1998): "Content Analysis" i Hansen, A., Cottle, S., Negrine, R. & Newbold, C. *Mass Communication Research Methods*. Kina: Palgrave

Hultén, Lars J. (1993): *Journalistikens villkor: Om plikten att informera och lusten att berätta*. Stockholm: Natur och Kultur

Hvitfelt, Håkan (1985): *På första sidan: En studie i nyhetsvärdering*. Stockholm: Beredskapsnämnden för psykologiskt försvar

Lippman, Walter (2003): i Hadenius, Stig & Weibull, Lennart *Massmedier: En bok om press, radio och TV*. 8:e uppl. Stockholm: Albert Bonniers Förlag

Mencher, Melvin (1997): *News Reporting and Writing*. New York: McGraw-Hill

Pressens Samarbetsnämnd (2002): *Spelregler för press, TV och radio*.

Östbye, Helge, Knapskog, K., Helland, K. & Larsen, L.O. (2003): *Metodbok för medievetenskap*. 1:a uppl. Övers. Larsson, L.G. Trelleborg: Liber.

Internetkällor

Ahlberg, Jonas (2009): Jonas Webresurs. www.jonasweb.nu (Hämtat 2009-01-07)

Tidningsutgivarna (2008): Dagspress.se. www.dagspress.se (Hämtat 2008-12-10)